

ЦЕНТЪР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ „Водоснабдяване и канализация” към БАВ

Пречистване на води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

*Основен курс за обучение на служители във ВиК дружества
и индивидуални участници*

УЧЕБЕН ПЛАН

Тема 1: Защо питейните води трябва да се пречистват? - доц. Г. Михайлов (БАВ), проф. П. Калинков (УАСГ)

Обясняват се целта, съдържанието и начинът на провеждане на курса. Дават се данни за наличните водни ресурси в света и България, кръговрата на водата в природата и пречистването на питейните и отпадъчните води. - 1 час

Тема 2: Основни математически пресмятания в процесите на пречистване на природните води - проф. П. Калинков (УАСГ)

Дават се изчисленията на средна стойност, основните измервателни единици в системата SI за дължина, маса, време, температура, плътност, скорост, водно количество, обемно тегло, налягане и мощност, физически и хидравлически изчисления при пречистване на природни води. - 1 час

Тема 3: Основни химични понятия и лабораторни анализи - доц. Б. Великов (Аквахим АД), доц. К. Арищирова (Аквахим АД)

Изясняват се понятията: атом, химичен елемент, молекула, химично съединение, йони, киселина, основа, соли, неутрализация, окисление, редукция. Основни хидрохимични (аналитични) методи. - 1 час

Тема 4: Микробиология - д-р. Здр. Шолева (Аквахим АД), д-р. Т. Рашева (Аквахим АД)

Разглежда се мястото и ролята на микроорганизмите в биосферата, тяхната класификация, структура и размножаване. Обясняват се факторите, влияещи върху развитието на бактериите и микрофлората на водата.

Практика: Микроскопски анализ на природната вода. Представяне на клетъчни култури, оцветяване с цел идентифициране на микроорганизми. - 2 часа

Тема 5: Контрол на качеството на природните води - д-р Здр. Шолева (Аквахим АД), хим. П. Карачорска (Аквахим АД)

Основни хидрохимични и микробиологични характеристики. Основания за контрол; влияние върху човешкото здраве. ВС12249 Нормативни документи – изисквания и норми, действащи мониторингови програми и тяхната информативност, политики в областта на водите.

Практика: Лабораторни химически упражнения в ПСПВ за определяне на рН, разтворен кислород, електропроводимост, твърдост, ХПК, БПК, азотни форми, фосфор, остатъчен активен хлор - 2 часа

Тема 6: Коагулация и флокулация. Реагентно стопанство - проф. П. Калинков (УАСГ)

Дават се основни насоки за механизма на процеса коагулация и флокулация и факторите, от които той зависи. Разглеждат се различните видове коагуланти и флокуланти от минерален и органичен произход, използвани при пречистване на водата, определяне на тяхната доза и начин на внасяне във водата. - 2 часа

Тема 7: Смесване на реагентите с водата. Видове смесители - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглеждат се различни конструкции смесители с хидравлично и механично размесване и влиянието, което оказва начина на внасяне и смесване на реагентите с водата върху ефективното протичане на процеса коагулация. - 1 час

Тема 8: Камери за флокуобразуване. Видове, устройство - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглежда се устройството, предназначението и условията, които осигуряват за протичане на процеса флокулация на различните конструкции камери за флокулация с хидравлично и механично разбъркване и влиянието. - 1 час

Тема 9: Процеси и съоръжения за избистряне на водата - проф. П. Калинков (УАСГ)

Тема 9.1. Утаяване. Видове утайтели

Разглежда се процеса утаяване на твърди и коагулирани частици в неподвижна среда и в хоризонтално движещ се поток, както и устройството и принципа на работа на хоризонталните, вертикалните и радиалните утайтели. - 2 часа

Тема 9.2. Избистрители със суспендиран слой

Разглежда се устройството, характеристиките и принципа на работа на избистрителите (сепаратори) със суспендиран слой и избистрителите с вградена камера за флокулация и вътрешна рецикулация на утайката. - 2 часа

Тема 10: Филтриране на водата - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглеждат се механизмът и съоръженията за отстраняване на суспендираните частици при механична филтрация и филтрация през гранулиран филтриращ слой, както и управлението на процеса филтрация при бързите филтри. Разглежда се също устройството и принципът на работа на различните конструкции бързи филтри, както и мониторингът и контролът на работата на група филтърни клетки. - 3 часа

Тема 11: Обеззаразяване на водата - проф. П. Калинков (УАСГ), д-р Т. Рашева (Аквахим АД)

Тема 11.1. Обеззаразяване на водата чрез използване на хлор и хлорни съединения

Разглежда се въпросът за обеззаразяване на водата чрез използване на хлор-газ, калцие хипохлорит (хлорна вар) - $\text{Ca}(\text{OCl})_2$ и натриев хипохлорит (белина) - NaOCl , хипохлориста киселина (HOCl), хлорен диоксид (ClO_2), химизмът на процеса, определянето на необходимата доза и начинът на внасянето им във водата

Рискове при обеззаразяване на води

- предпоставки за образуване на вторични продукти
- влияние на вторичните продукти върху човешкото здраве
- анализ на риска при оценка и въвеждане на технология за обеззаразяване на води за питейни нужди. - 2 часа

Тема 11.2. Обеззаразяване на водата чрез използване на озон

Разглежда се въпросът за обеззаразяването на водата чрез използването на озон, дозите на озона, начините за внасянето му във водата, както и предимствата и недостатъците на метода. - 1 час

Тема 11.3. Обеззаразяване на водата чрез използване на UV лъчи

Разглежда се въпросът за обеззаразяването на водата чрез облъчване с UV лъчи, съществуващите напорни и безнапорни апарати и инсталации за целта, както и предимствата и недостатъците на този вид дезинфекция. - 1 час

Тема 12: Отстраняване на желязо и манган от водата - проф. П. Калинков (УАСГ)

Само накратко-информативно. - 1 час

Тема 13: Технология на пречистване на повърхностните води - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглеждат се въпросите за пречистване на повърхности природни води включващи:

- предварителна обработка на водата посредством прецеждане, окисление чрез хлор, хлорен диоксид, калиев перманганат и озон.
- основно пречистване чрез използване на - *едностъпална технологична схема* с основен технологичен процес филтрация със или без коагулация на водата;
- *двустъпална технологична схема* с основни технологични процеси утаяване/флотация и филтрация с коагулация на водата, както и състава на съоръженията от първото стъпало в зависимост от качествата на суровата вода. - 2 часа

Тема 14: Отстраняване на органични примеси от водата - д-р Т. Рашева (Аквахим АД), биол. В. Милкова (Аквахим АД)

Разглеждат се въпросите свързани с присъствието във водата на различни видове замърсители придаващи оцветяване или неприятен вкус и мирис, както и използваните технологични процеси, схеми и съоръжения за нейното пречистване. - 1 час

Тема 15: Отстраняване на алгии и зоопланктон - д-р Т. Рашева (Аквахим АД), биол. В. Милкова (Аквахим АД)

Разглеждат се въпроси, свързани с наличието и отстраняването от водата на **фитопланктон**, съдържащ се във водата под формата на микроалгии в суспендирано състояние, на отстраняване на разтворени субстанции, произтичащи от **метаболизма на алгиите** (продукти от жизнената дейност и разпада на микроорганизмите), на отстраняване на проблемите, свързани с развитието на **зоопланктон**. 1 час

Тема 16: Мембранни технологии за пречистване на водата - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглежда се принципът на работа и устройството на използваните в момента в технологията на пречистване на природните води мембрани за избистряне и обезсоляване на водата а именно:

- *Мембрани, работещи в условията на обратна осмоза* - мембрани, които след филтрирането на вода през тях се отстраняват всички, съдържащи се в нея соли;

- *Мембрани, работещи в условията на нанофилтрация* - мембрани за обратна осмоза, които задържат само многовалентни йони и разтворени органични вещества, чиито молекули са по-големи от 1 нанометър, откъдето идва и тяхното наименование;

- *Мембрани, работещи в условията на ултрафилтрация* - мембрани с размер на порите от 1 до 50 *nm*. Те пропускат минералните соли и органичните молекули, а задържат макромолекулите и частично вирусите от водата;

- *Мембрани, работещи в условията на микрофилтрация*. - 2 часа

Тема 17: Пречистване на технологични отпадъчни води - проф. П. Калинков (УАСГ)

Разглежда се вида, концентрацията на замърсяванията и използваните технологии за пречистване на технологичните води отпадащи от съоръженията включени в състава на едностъпални и двустъпални пречиствателни станции за питейни води. - 1 час

Тема 18: Автоматизация и технологичен контрол на работата на ПСПВ - инж. Яв. Писанов (Аквахим), биол. М. Морфова (Аквахим АД)

Автоматизация и технологичен контрол, точки на пробовземане/параметри за мониторинг и контрол, технологичен контрол в реално време; съвременни практики, практическо занятие за измервания в реално време. Разглеждат се въпроси свързани с пунктовете на пробовземане, видът, периодът и броят на контролираните параметри при осъществяване на технологичен контрол на работата на пречиствателни станции за питейни води, както и технологичния контрол на работата на утаители, избистрители и бързи филтри. - 1 час

Тема 19: Практическо занятие - инж. Яв. Писанов (Аквахим АД), биол. М. Морфова (Аквахим АД)

Включва определяне на следните технологични параметри:

- Експериментално определяне на дозата на коагуланта и флокуланта (JarTest).
- Определяне на хлоропоглъщаемостта на водата.
- Следене и контрол на мътност и електропроводимост - *2 часа*